

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

การบริการวิชาการสู่ชุมชน

โดย คณะกรรมการการจัดการความรู้ ปีการศึกษา 2558

คำนำ

การบริการวิชาการเป็นประเด็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่สำคัญในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยและคณะบริหารธุรกิจ ในทุก ๆ ปีการศึกษา ทางคณะบริหารธุรกิจได้มีการดำเนินการบริการวิชาการหลากหลายสาขาวิชา ได้แก่ สาขาการบัญชี สาขาการตลาด สาขาการจัดการ สาขาประเมินราคาทรัพย์สิน สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ สาขาการเงิน และสาขาระบบสารสนเทศทั้ง 2 หลักสูตร โดยเปิดรับผู้เข้าร่วมอบรมจากภายนอกเพื่อนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมมาปฏิบัติและพัฒนาต่อยอดในแต่ละสายงาน

ประโยชน์ของการบริการวิชาการ นอกจากการถ่ายทอดความรู้ในมหาวิทยาลัยสู่ชุมชนแล้ว การบริการวิชาการยังก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับผู้เข้าร่วมอบรมจากภายนอก ทั้งประสบการณ์ในการดำเนินงานจริงที่ประสบและแนวทางในการศึกษาพัฒนาอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ทำให้องค์ความรู้ดังกล่าวกลับสู่มหาวิทยาลัยจากการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ทางคณะกรรมการการจัดการความรู้ ปีการศึกษา 2558 ได้เล็งเห็นความสำคัญในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้จากการบริการวิชาการและการถ่ายทอดการบริการวิชาการสู่คณาจารย์รุ่นหลัง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาการบริการวิชาการของคณะบริหารธุรกิจให้ดียิ่งขึ้นไป

คณะกรรมการการจัดการความรู้

ประจำปีการศึกษา 2558

สารบัญ

	หน้า
การสร้างงานบริการวิชาการที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยและคณะบริหารธุรกิจ	1
เทคนิคการหาหัวข้อเพื่อบริการวิชาการสู่ชุมชน	2
การวิจัยที่นำองค์ความรู้ไปสู่การบริการวิชาการสู่ชุมชน	3
ส่วนประกอบของเอกสารข้อเสนอเพื่อขอจัดบริการวิชาการสู่ชุมชน	5

การสร้างงานบริการวิชาการที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยและคณะบริหารธุรกิจ

การสร้างงานบริการวิชาการจัดเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ 2555 – 2559 (ฉบับปรับปรุง ปีพ.ศ. 2557) ของมหาวิทยาลัยในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ว่า “การสร้างงานวิชาการเชิงสร้างสรรค์” โดยกำหนดเป้าประสงค์ มุ่งเน้น “การเพิ่มมูลค่างานวิชาการเชิงสร้างสรรค์” ซึ่งกลยุทธ์ในการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าว คือ การบริการวิชาการ โดยถ่ายทอดองค์ความรู้จากบุคลากรของมหาวิทยาลัยสู่ชุมชนและอุตสาหกรรม

ในส่วนของคณะบริหารธุรกิจได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ของคณะที่เกี่ยวข้องกับการบริการวิชาการ คือ “ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานวิชาการสู่เศรษฐกิจและสังคม” ดังนั้นการบริการวิชาการจึงเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินงานที่สำคัญของมหาวิทยาลัยและคณะบริหารธุรกิจ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ระหว่างวิทยากรและผู้เข้าร่วมอบรม สามารถนำความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาพัฒนาไปสู่การปรับปรุงสู่กระบวนการเรียนการสอนของคณะต่อไป

นอกจากนี้ ทางคณะกรรมการการจัดการความรู้ของคณะฯ ได้รวบรวม ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมจาก GotoKnow ซึ่งเป็นชุมชนออนไลน์ที่เป็นที่รู้จักกันดีในด้านการจัดการความรู้ (Knowledge Management) โดยมีผู้ที่มีประสบการณ์ ความรู้และความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ถ่ายทอดความรู้ของผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นลงบนบล็อกหรือสมุดบันทึกออนไลน์ (Web Blog) ซึ่งสมาชิกทุกคนสามารถเข้าร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันได้ โดยคณะกรรมการการจัดการความรู้ของคณะฯ ได้รวบรวมในประเด็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการเขียนโครงการที่เป็นประโยชน์ต่องานบริการวิชาการของคณะฯ เพิ่มเติมไว้ในเอกสารฉบับนี้อีกด้วย

เทคนิคการหาหัวข้อเพื่อบริการวิชาการสู่ชุมชน

1. การพิจารณาหัวข้อบริการวิชาการจะพิจารณาจากความต้องการของศิษย์เก่าที่มีความสนใจและแจ้งหัวข้อที่สนใจที่ต้องการให้ทางสาขาวิชาเปิดบริการวิชาการเพิ่มเติมมาที่สาขาวิชาต่าง ๆ ในคณะฯ โดยทางสาขาวิชาจะดำเนินการเรียบเรียง จัดลำดับความสนใจจากมากไปน้อย
2. การพิจารณาหัวข้อบริการวิชาการจะพิจารณาจากการออกสำรวจชาวบ้าน ชุมชนกลุ่มเป้าหมาย โดยการออกแบบสอบถาม สังเกตการณ์ สัมภาษณ์โดยทีมอาจารย์ในสาขาและนักศึกษาช่วยงาน
3. การพิจารณาหัวข้อบริการวิชาการจากเครือข่ายของมหาวิทยาลัย เช่น S&P อบต. ของพื้นที่เป้าหมายที่มีการแจ้งหัวข้อที่ต้องการให้เปิดบริการวิชาการ
4. การพิจารณาหัวข้อบริการวิชาการจากบุคคลภายนอกที่มีความสนใจโดยแจ้งหัวข้อที่อยากให้มีการจัดขึ้น โดยอาจจะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว ซึ่งทางสาขาจะรับไว้พิจารณาต่อไป นอกจากนี้ยังมีการจัดรูปแบบการบริการวิชาการที่ใช้เกมส์เป็นสื่อ ทำให้ผู้เข้าร่วมอบรมเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้นอีกด้วย
5. การวิจัยที่สามารถนำไปสู่การนำความรู้มาบริการวิชาการสู่ชุมชน จากการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณาจารย์ภายในคณะฯ พบว่า สามารถเชื่อมโยงการวิจัยกับการบริการวิชาการได้ 2 ประเด็น คือ “การบริการวิชาการสู่ชุมชนเพื่อนำประเด็นปัญหาไปสู่การวิจัย” และ “การวิจัยเพื่อนำองค์ความรู้ไปสู่การบริการวิชาการสู่ชุมชน” สำหรับประเด็นนี้จะนำไปอธิบายเพิ่มเติมในหัวข้อถัดไป

การวิจัยที่นำองค์ความรู้ไปสู่การบริการวิชาการสู่ชุมชน

จากหัวข้อเรื่อง “เทคนิคการหาหัวข้อเพื่อบริการวิชาการสู่ชุมชน” ในระหว่างการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณาจารย์ภายในคณะฯ ที่ได้มีประเด็นการเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาวิจัยกับการบริการวิชาการ 2 ประเด็น คือ “การบริการวิชาการสู่ชุมชนเพื่อนำประเด็นปัญหาไปสู่การวิจัย” และ “การวิจัยเพื่อนำองค์ความรู้ไปสู่การบริการวิชาการสู่ชุมชน”

เริ่มจากประเด็น “การบริการวิชาการสู่ชุมชนเพื่อนำประเด็นปัญหาไปสู่การวิจัย” จากการแลกเปลี่ยนความรู้สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ว่า เมื่อมีการบริการวิชาการ ลงพื้นที่จริงแล้ว ทีมวิทยากรสามารถพบประเด็นปัญหาของชุมชนที่สามารถแก้ไขได้ด้วยงานวิจัยซึ่งจะทำให้เกิดงานวิจัยในคณะที่สามารถแก้ไขปัญหให้กับชุมชนได้

ประเด็นต่อมา คือ “การวิจัยเพื่อนำองค์ความรู้ไปสู่การบริการวิชาการสู่ชุมชน” ซึ่งเป็นการต่อยอดจากประเด็นที่แล้ว เมื่อมีการบริการวิชาการแล้วพบประเด็นปัญหาที่แก้ไขได้ด้วยการวิจัย เมื่อดำเนินการวิจัยเสร็จสิ้น ทีมวิจัยสามารถดำเนินการต่อในขั้นตอนต่อไปเพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปเผยแพร่สู่ชุมชน หรืออีกนัยหนึ่ง ทีมวิจัยของคณะตั้งประเด็นการวิจัยขึ้นมาก่อน เมื่อดำเนินการวิจัยจนได้องค์ความรู้กลับมาจึงจะเผยแพร่องค์ความรู้สู่ภายนอกและชุมชนในภายหลัง

จากประเด็นที่ได้กล่าวมาทั้งหมด ทางคณะกรรมการการจัดการความรู้ของคณะฯ จึงเล็งเห็นความสำคัญของการบริการวิชาการ แม้ว่าจุดเริ่มต้นของทั้ง 2 ประเด็นอาจมีที่มาที่ไม่เหมือนกัน ประเด็น “การบริการวิชาการสู่ชุมชนเพื่อนำประเด็นปัญหาไปสู่การวิจัย” จะมีที่มาจากจุดเริ่มต้นการบริการวิชาการก่อนแล้วพบประเด็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ด้วยการวิจัย และประเด็น “การวิจัยเพื่อนำองค์ความรู้ไปสู่การบริการวิชาการสู่ชุมชน” มีจุดเริ่มต้นมาจากการวิจัยตามแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยและประเทศ จนเมื่อได้องค์ความรู้ใหม่จึงจัดให้มีการประชุม สัมมนา อบรม เพื่อเผยแพร่ความรู้สู่ภายนอก หรือมีจุดเริ่มต้นมาจากการบริการวิชาการให้กับชุมชนจนพบประเด็นปัญหาที่แก้ไขได้ด้วยการวิจัย เมื่อดำเนินการวิจัยจนได้องค์ความรู้กลับมา จึงนำองค์ความรู้กลับสู่ชุมชนอีก

จากข้อมูลเพิ่มเติมจาก GotoKnow เรื่องวิธีการบูรณาการงานวิจัยกับงานบริการวิชาการ โดยอาจารย์ธิภากรณ์ นฤมาณลณี จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สามารถสรุปขั้นตอนการดำเนินงานได้ ดังนี้

(1) ประสานงานกับระหว่างทีมงานวิจัยกับทีมงานบริการวิชาการเพื่อกำหนดกรอบเป้าหมายของโครงการให้สอดคล้องกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

(2) กำหนดหัวข้อหรือประเด็นงานบริการวิชาการ ควรมีการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากทั้งภายในคณะและนอกคณะเพื่อให้งานบริการงานวิชาการสอดคล้องกับผลลัพธ์ที่ได้จากงานวิจัย

(3) สำรวจความต้องการชุมชน โดยอาศัยพื้นฐานจากงานวิจัย เพื่อให้สามารถกำหนดกรอบการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง

(4) การให้บริการวิชาการ ควรมีการกำหนดทีมงานรวมถึงขอบเขตของเนื้อหาที่เป็นการบูรณาการจากหลายฝ่าย เช่น การร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภายในหรือหน่วยงานภายนอก

(5) ชุมชน หรือกลุ่มเป้าหมาย ควรมีการพิจารณาคัดเลือกเพื่อตรวจสอบความพร้อมในการให้บริการวิชาการ รวมทั้งการทำความเข้าใจในเบื้องต้นของชุมชนที่มีต่องานบริการวิชาการ

ส่วนประกอบของเอกสารข้อเสนอโครงการ
เพื่อขอจัดบริการวิชาการสู่ชุมชน

ชื่อโครงการ ชื่อโครงการที่จัดบริการวิชาการ

ผลผลิต ผลงานการให้บริการวิชาการ

1. หลักการและเหตุผล

ในส่วนนี้เป็นการอธิบายถึงความจำเป็น ความสำคัญ เหตุผลและสิ่งจำเป็นต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดโครงการ จากข้อมูลเพิ่มเติมจาก GotoKnow โดยอาจารย์ฤทธิไกร ไชยงาม จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งได้ให้แนวทางในการเขียนข้อเสนอโครงการว่า “วิธีเขียนให้แบ่งเป็น 3 ย่อหน้า ตอบ 3 คำถาม คือ ทำไมต้องทำ จะทำอย่างไรคร่าวๆ และทำแล้วจะได้อะไรหรือผลที่คาดว่าจะได้รับ” [2]

2. วัตถุประสงค์

ในส่วนนี้เป็นการระบุวัตถุประสงค์ในการจัดโครงการ เป้าหมายในการจัดโครงการ เมื่อมีการดำเนินโครงการดังกล่าวแล้วจะได้สิ่งใด ซึ่งวัตถุประสงค์ของโครงการควรสอดคล้องกับหลักการและเหตุผลด้วย

3. ความสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัย

ในการจัดโครงการจำเป็นต้องจัดโครงการที่มีความสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังรวมไปถึงความสอดคล้องในเรื่องการประกันคุณภาพทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยด้วย ในส่วนนี้จึงควรระบุถึงโครงการที่จัดว่ามีความสอดคล้องในประเด็นยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในเรื่องใดบ้าง

4. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์คณะ

การจัดโครงการนอกจากจะต้องสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแล้ว โครงการดังกล่าวควรสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ของคณะด้วย นอกจากนี้ยังรวมไปถึงความสอดคล้องในเรื่องการประกันคุณภาพทางการศึกษาของคณะด้วย ในส่วนนี้จึงควรระบุถึงโครงการที่จัดว่ามีความสอดคล้องในประเด็นยุทธศาสตร์ของคณะในเรื่องใดบ้าง

5. กิจกรรมการดำเนินงาน

ระบุการดำเนินงานของโครงการว่าจัดกิจกรรมใดบ้าง รวมถึงแผนในการประเมินผลของการดำเนินโครงการ

6. กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมโครงการ

ระบุกลุ่มเป้าหมายและจำนวนที่ต้องการดำเนินโครงการ ซึ่งจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการส่งผลไปถึงเรื่องงบประมาณที่ใช้ในโครงการ

7. ระยะเวลาการดำเนินโครงการ

ระบุช่วงระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

8. สถานที่ดำเนินงาน

ระบุสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินโครงการ

9. งบประมาณ

ระบุแหล่งของเงินงบประมาณและจำนวนงบประมาณที่ขอใช้ในการจัดโครงการโดยควรแจกแจงรายจ่ายดังกล่าวออกให้ชัดเจนตามรายการของงบประมาณที่ได้รับ เช่น

-ค่าตอบแทนวิทยากร ซึ่งอัตราค่าตอบแทนวิทยากรตามอัตราที่มหาวิทยาลัยกำหนด โดยแจกแจงออกเป็นรายชั่วโมง

-ค่าใช้สอย เช่น ค่าอาหาร ค่าอาหารว่าง ทั้งของวิทยากร ทีมงานและผู้เข้าร่วมอบรม โดยคำนวณตามจำนวนเมื่อตลอดระยะเวลาของโครงการ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงค่าตกแต่งสถานที่ที่ใช้ในการจัดโครงการ

-ค่าวัสดุ รวมไปถึงอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการจัดโครงการ ค่าใช้จ่ายในการจัดทำอุปกรณ์ประชาสัมพันธ์โครงการ

10. ตัวชี้วัดเป้าหมายผลผลิต

10.1 ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ คือ ตัวชี้วัดจากเป้าหมาย ความสำเร็จของโครงการโดยอ้างอิงจากวัตถุประสงค์ของโครงการที่สามารถวัดออกมาเป็นตัวเลขได้ เช่น ในการดำเนินงานของโครงการควรมีผู้เข้าร่วมอบรมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

10.2 ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ คือ ตัวชี้วัดจากเป้าหมาย ความสำเร็จของโครงการโดยอ้างอิงจากวัตถุประสงค์ของโครงการที่วัดออกมาเป็นตัวเลขไม่ได้ แต่สามารถวัดในรูปแบบของคุณภาพในระดับต่าง ๆ เช่น ความรู้ของผู้เข้าร่วมอบรมที่เพิ่มขึ้นหรือเท่าเดิม ระดับความพึงพอใจในการจัดโครงการ

11. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

อธิบายถึงประโยชน์หลังจากการดำเนินโครงการ ทั้งในแง่ของวิทยากร ผู้เข้าร่วมอบรมหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ

12. ผลจากการดำเนินโครงการครั้งที่ผ่านมา

หากโครงการที่จัดเป็นการดำเนินโครงการที่เคยจัดมาแล้ว ควรมีการระบุถึงปัญหา อุปสรรค หรือข้อเสนอแนะจากการดำเนินโครงการครั้งที่ผ่านมา ในหัวข้อนี้ไม่ต้องระบุก็ได้หากการดำเนินโครงการดังกล่าวเป็นการดำเนินโครงการในครั้งแรก

13. การติดตามประเมินผล

ระบุวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลจากการดำเนินโครงการ เช่น การประเมินโครงการจากแบบสอบถามออนไลน์

14. ผู้รับผิดชอบโครงการ

ระบุทีมงาน ผู้รับผิดชอบโครงการ พร้อมทั้งเบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้

15. รายละเอียดหัวข้อการบรรยาย ตารางการฝึกอบรม

ระบุกำหนดการการจัดโครงการ รายละเอียดของหัวข้อ เนื้อหาในการบริการวิชาการ

แหล่งอ้างอิง

[1] อภิภากรณ์ นฤมาณนลินี, วิธีการบูรณาการงานวิจัยกับงานบริการวิชาการ., สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2559, จากชุมชนออนไลน์ด้านการจัดการความรู้: <https://www.gotoknow.org/posts/483090>

[2] อรุณี ไชยงาม, เทคนิคการเขียน " หลักการและเหตุผล " เพื่อเสนอโครงการ., สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2559, จากชุมชนออนไลน์ด้านการจัดการความรู้: <https://www.gotoknow.org/posts/550849>